

Kulturdepartementet

Høringsnotat mars 2015

Organisering av praktisk-teologisk utdanning – etter et tydelig skille mellom staten og Den norske kirke

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	Innledning og sammendrag	5
1.1.	Innledning.....	5
1.2.	Sammendrag	5
2.	Bakgrunn	6
2.1.	Utviklingen av presteutdanning i Norge.....	6
2.1.1.	Innledning	6
2.1.2.	Tre teologiske læresteder	6
2.1.3.	Praktisk-teologiske utdanningsinstitusjoner.....	6
2.1.4.	Kvalitetsreformen i norsk høyere utdanning.....	8
2.1.5.	Den praktisk-teologiske utdanningens omfang og innhold i dag	8
2.1.6.	Veien til prestedtjeneste (VTP).....	9
2.1.7.	Utviklingen av lovreguleringen om praktisk-teologisk utdanning.....	10
2.2.	Praktisk-teologisk utdanning i andre land og kirker	11
2.2.1.	Innledning	11
2.2.2.	Sverige	11
2.2.3.	Danmark	12
2.2.4.	Finland	12
2.2.5.	Church of England.....	12
2.3.	Forvaltningsreform for et tydelig skille mellom staten og Den norske kirke	13
2.3.1.	Kulturdepartementets høringsnotat 2. september 2014.....	13
2.3.2.	Kulturdepartementets saksdokument til Kirkemøtet 2015	13
2.3.3.	Nærmere om lovspørsmålene vedrørende kvalifikasjonskrav for ordinasjon og tilsetting	14
3.	Praktisk-teologisk utdanning etter et tydelig skille mellom stat og kirke.....	15
3.1.	Innledning.....	15
3.2.	Praktisk-teologisk utdanning - mellom kirken og universitetet	15
3.3.	Studentgrunnlag og rekrutteringsbehov	16
4.	Forslag til ny organisering.....	16

4.1.	Det praktisk-teologiske seminar	16
4.2.	Kirkelig utdanningscenter i Nord (KUN)	17
5.	Virksomhetsoverdragelse - omorganisering	18
5.1.	Overføring av Kirkelig utdanningscenter i Nord (KUN) til Den norske kirke	18
5.2.	Overføring av Det praktisk-teologiske seminar til Universitetet i Oslo.....	19
5.3.	Medbestemmelse	19
5.4.	Pensjonsordning	20
6.	Administrative og budsjettmessige konsekvenser	21

1. INNLEDNING OG SAMMENDRAG

1.1. INNLEDNING

På bakgrunn av grunnlovsendringene i 2012, Kirkemøtets vedtak i 2013 og Regjeringsplattformens mål om et tydelig skille mellom kirke og stat har departementet foreslått endringer i den kirkelige lovgivningen og en forvaltningsreform som innebærer at kirken rettslig selvstendigjøres. Forslagene har vært ute på en bred høring (*Staten og Den norske kirke – et tydelig skille. Høringsnotat 2. september 2014*). Departementet har redegjort for høringen og på enkelte punkter justert sine forslag i et saksframlegg for Kirkemøtets behandling (*Staten og Den norske kirke – et tydelig skille. Forslag til endringer i kirkeloven for behandling i Kirkemøtet 3. mars 2015*).

I dokumentet til Kirkemøtet er det også tatt opp forslag om endringer i de bestemmelsene som regulerer kvalifikasjonskrav for prester og den praktisk-teologiske utdanningen.

I dette høringsnotatet gjør departementet rede for forslag til endringer i organiseringen av Det praktisk-teologisk seminar (PTS) og Kirkelig utdanningssenter i Nord (KUN), som er i dag er virksomheter under kulturdepartementet.

1.2. SAMMENDRAG

I høringsnotatets kapittel 2 beskrives hovedtrekk i den historiske utviklingen av presteutdanningen og av de praktisk-teologiske utdanningsinstitusjonene i Norge. Det pekes på at kvalitetsreformen i norsk høyere utdanning endret rammevilkårene for praktisk-teologisk utdanning og var en viktig bakgrunn for utviklingen av et kirkelig innføringsprogram for kommende prester (*Veien til prestejeneste*). I kapittelet er også lovutviklingen vedrørende praktisk-teologisk utdanning kort beskrevet. I avsnittet 2.2. gjøres det rede for hvordan den praktisk-teologiske utdanningen er tilrettelagt i andre land. I 2.3. gjøres det rede for den kirkelige forvaltningsreformen og for de forslagene om endringer i lovgivningen vedrørende kompetansekrav og praktisk-teologisk utdanning som er framsatt i denne forbindelse.

Lovforslaget er nærmere omtalt i kapittel 3. Departementet går inn for at det skal overlates til Kirkemøtet å fastsette kvalifikasjonskrav for ordinasjon og tilsetning som prest i Den norske kirke.

I kapittel 4 drøftes spørsmålet om framtidig organisering av de praktisk-teologiske institusjonene som i dag ligger under kulturdepartementet. Det foreslås at virksomheten ved Det praktisk-teologisk seminar (PTS) omorganiseres ved at den blir en del av virksomheten ved Det teologiske fakultet ved Universitetet i Oslo. Virksomheten ved Kirkelig utdanningssenter i Nord (KUN) foreslås overført til Den norske kirke.

Kapittel 5 redegjør for de rettslige, administrative og økonomiske sidene av forslagene. Endringene forutsettes gjennomført innenfor dagens budsjettammer.

2. BAKGRUNN

2.1. UTVIKLINGEN AV PRESTEUTDANNING I NORGE

2.1.1. INNLEDNING

Presteutdanningen i Norge har tradisjonelt bestått av to hovedkomponenter: Den første delen har omfattet en teoretisk utdanning ved et fakultet, herunder studier i det gamle og det nye testamentet samt hebraisk og gresk, de systematisk-teologiske disiplinene, og studier i kirkehistorie. Den andre komponenten har vært den praktisk-teologiske utdanningen. Opprinnelig var cand.theol-graden og den praktisk-teologiske utdanningen adskilt.

2.1.2. TRE TEOLOGISKE LÆRESTEDER

Det teologiske fakultet ble opprettet i 1811, som det første fakultetet ved Universitas Regia Fredericiana, nå Universitetet i Oslo (UiO). I de første årene av universitetets historie, fram til 1860, utgjorde teologer den største gruppen av dem som ble uteksaminert. Fram til opprettelsen av Det teologiske Menighetsfakultet i 1907 utdannet fakultetet alle landets teologer, og med det alle prester i Den norske kirke. I 1991 ble kristendomsfaget overført fra Det humanistiske fakultet til Det teologiske fakultet. Etter hvert ble også nye fagområder tillagt fakultetets portefølje, slik som diakonifagene og de interreligiøse studiene.

Det teologiske Menighetsfakultet ble grunnlagt i 1907 av en gruppe av norske akademikere, politikere, prester og lekfolk på bakgrunn av strid om den såkalte liberale teologi. Menighetsfakultetet ledes av et styre og har et forstanderskap som øverste organ. Institusjonen fikk eksamensrett for cand.theol. i 1913, i praktisk teologi fra 1925 og cand.philol. i 1977. I 1990 fikk fakultetet rett til å tildele forskningsgraden dr. theol. og fra 2001 graden dr. art. I 2005 ble fakultetet akkreditert institusjonelt av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT).

Misjonshøgskolen ble etablert i 1843 i Stavanger. Høgskolen har i dag studietilbud innen teologi, religion, kultur og samfunn. Studiene omfatter teologiske fag og kultur-, religions- og samfunnsfag, og det tilbys mastergrader i interkulturelt arbeid, teologi og globale studier. MHS eies av Det Norske Misjonsselskap og er fra 2006 organisert som et aksjeselskap. Landsstyret i Misjonsselskapet er MHS' generalforsamling og oppnevner høgskolens styre og vedtar høgskolens regler. Misjonshøgskolen ble i 2008 akkreditert av NOKUT.

2.1.3. PRAKTISK-TEOLOGISKE UTDANNINGSINSTITUSJONER

Det praktisk-teologisk seminar ble først stiftet ved en kongelig resolusjon av 2. juli 1834. Opprettelsen av et rent kirkelig, praktisk-teologisk seminar ble diskutert, men seminaret ble likevel lagt til universitetet. Her synes tanken å ha vært at de teologiske lærerne skulle gi en teoretisk innføring i de praktisk-teologiske fagene. På den andre siden fantes det dem som mente at den praktiske teologi skulle være en innføring i prestatjenesten, gjennom veiledning

av en erfaren og dyktig prest. Seminaret fikk en trang start økonomisk sett, samtidig som det var uenighet om hvordan seminaret skulle legges opp. Derfor ble seminaret etter kort tid nedlagt.

Det var fortsatt et behov for en praktisk utdanning for de teologiske kandidatene som skulle arbeide som prester i kirken. Derfor ble det praktisk-teologiske seminar reetablert og formelt opprettet ved lov av 16. juni 1848 om "Opprettelse af et Seminarium for Theologers praktiske Uddannelse". Seminaret skulle "meddele undervisning i Homiletik, Liturgik, Catechetik, Pastoraltheologi, Pedagogik i forbindelse med Methodik, samt Kirkesang og Messe". Målet var å føre teologiske kandidater fram til ordinasjon og prestedtjeneste i Den norske kirke. Seminaret ble ikke lagt inn under universitetet, men ble finansiert av Opplysningsvesenets fond.

Etter forskrift om Det praktisk-teologiske seminar § 2 oppnevner Kirkedepartementet seminarets styre som har følgende sammensetning: en biskop, to medlemmer som skal ivareta de ulike kirkelige yrkesgruppers og folkekirkelige brukerinteresser, ett medlem Det praktisk-teologiske seminar, ett medlem fra Kirkelig utdanningscenter i nord uten stemmerett, to medlemmer fra Det teologiske fakultet, ett medlem fra studentene ved Det teologiske fakultet, samt ett medlem uten stemmerett fra studentene ved Det praktisk-teologiske seminars avsluttende semester. Instansene fremmer forslag til departementet. Forslaget til biskop fremmes av Bispemøtet. Forslag til medlemmer som skal ivareta brukerinteressene fremmes av Kirkerådet.

I 1925 fikk Menighetsfakultetet rett til å avholde avgangseksamen i praktisk teologi. Det innebar at det ble etablert et eget "Praktikum" ved MF. Misjonshøgskolen fikk tilsvarende eksamensrett i 1986.

Kirkelig utdanningscenter i nord (KUN)/Girkola oahpahasoguoovddá davvin i Tromsø ble opprettet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 1997. Fra høsten 1999 ble det gitt undervisning i et praktisk-kirkelig årsstudium, og i 2000 ble de første studentene fra KUN vigslet til kirkelig tjeneste.

KUN er formelt og organisatorisk underlagt Det praktisk-teologiske seminar, men har et eget styre, som er sammensatt av representanter for nordnorsk kirkeliv (Sør- og Nord-Hålogaland bispedømmeråd, en av biskopene og Samisk kirkeråd) og høyere utdanning.

KUN tilbyr i dag praktisk-kirkelig utdanning for prester, diakoner, kantorer/organister, kateketer og trosopplærere. Teologisk fakultet ved Universitetet i Oslo gav i brev 1. juli 2014 permanent godkjenning av mastergrad i religionsvitenskap, studieretning teologi ved UiT og praktisk-teologisk utdanning fra KUN som likeverdig med cand.theol.-graden. Godkjenningen medfører at studenter som har fullført mastergrad i religionsvitenskap/teologi ved Universitetet i Tromsø og praktisk-teologisk utdanning ved KUN, oppfyller kravene til å kunne tilsettes som menighetsprest i Den norske kirke.

Det er etter dette fire institusjoner som i dag tilbyr praktisk-teologisk utdanning i Norge: Det teologiske menighetsfakultet (MF), Misjonshøgskolen (MHS), Det praktisk-teologiske

seminar (PTS) og Kirkelig utdanningscenter i nord (KUN). To av disse, PTS og KUN, er knyttet til Den norske kirke gjennom sitt formål og får tildeling over KUDs budsjetter (kirkebudsjettet). MHS og MF utdanner blant annet prester til tjeneste i Den norske kirke, men er private høyskoler og ikke formelt knyttet til Den norske kirke.

Virksomheten ved PTS i Oslo er bemannet med i underkant av 8 årsverk. KUN disponerer rundt 5 årsverk. Studenttallet ved PTS i Oslo har de siste årene vært rundt 30 studenter, hvorav 8 - 10 har fullført avsluttende praktikum. Studenttallet ved KUN har vært rundt 20.

2.1.4. KVALITETSREFORMEN I NORSK HØYERE UTDANNING

På begynnelsen av 2000-tallet ble det gjennomført en kvalitetsreform i norsk høyere utdanning som innebar endrede rammevilkår for den praktisk-teologisk utdanningen. Kvalitetsreformen medførte at de tidligere ”hovedfagene” ble omgjort til ”mastergrader”. Cand.theol.-graden ble omgjort til en seksårig utdanning, med den praktisk-teologiske undervisningen og tre praksisperioder fullt ut integrert i graden.

Praktisk-teologisk utdanning var opprinnelig en yrkesrettet utdanning som skulle dyktiggjøre de teologiske kandidatene til prestedtjeneste i Den norske kirke. Den var et praktisk-kirkelig tillegg til cand.theol.-graden. Når de praktisk-teologiske emnene ble fullt ut integrert i cand.theol.-graden, endret dette sentrale rammebetingelser for den praktisk-teologiske utdanningens kirkelige karakter.

Det at praktisk-teologisk utdanning nå inngår som en obligatorisk del i et studieløp fram mot en cand. theol.-grad, medfører også en tydeligere integrasjon av teori og praksis i teologistudiet. Denne integrasjonen er styrket gjennom de senere tiårenes utvikling av de praktisk-teologisk fagenes vitenskapelige/akademiske karakter. De praktisk-teologiske studiekravene innenfor cand.theol.-graden utgjør fremdeles studieemner på til sammen ett års varighet ved alle utdanningsinstitusjonene, men er på litt ulikt vis integrert i utdanningsløpet. Dette integrerte studieløpet er i dag normalordningen for å kunne bli prest i Den norske kirke.

2.1.5. DEN PRAKTISK-TEOLOGISKE UTDANNINGENS OMFANG OG INNHOLD I DAG

Praktisk-teologisk utdanning har nå et omfang på 60 studiepoeng, som tilsvarer ett års studier. Utdanningen kan gjennomføres som del av en cand.theol.-grad, men den kan også gjennomføres som et frittstående studium. For studenter som ønsker å fullføre en cand.theol.-grad er praktisk-teologisk utdanning obligatorisk.

Temakretsene innenfor den praktisk-teologiske utdanningen har ikke gjennomgått store endringer siden opprettelsen av utdanningen i 1848. Også i dag er pastorallære, homiletikk, liturgikk, sjelesorg, religionspedagogikk og kirkerett de temakretsene som undervisningen tar utgangspunkt i. I den praktisk-teologiske utdanningen inngår tre praksisperioder. *Menighetspraksis* gjennomføres normalt tidlig i studiet og har et omfang som tilsvarer omlag

fire uker. *Institusjonspraksis* ved en helseinstitusjon eller liknende kommer noe senere og har omtrent samme omfang. *Stiftspraksis* på fem uker gjennomføres i det avsluttende semesteret.

Forholdet mellom teori og praksis i presteutdanningen er en diskusjon som har fulgt den praktisk-teologiske utdanningen siden den ble startet. Innenfor de ulike profesjonsutdanningene ved universitetene i Norge er det nå etablert som en normalordning at praksis og praksisrettet undervisning er integrert i graden.

2.1.6. VEIEN TIL PRESTETJENESTE (VTP)

Med bakgrunn i endringene som kvalitetsreformen medførte for den praktisk-teologiske utdanningen og behovet for å styrke tilknytningen mellom teologistudenter og kirken, opprettet biskopene i 2004 ”Veien til prestedtjeneste” (VTP). VTP er et innføringsprogram for teologistudenter og andre som vurderer å bli prest i Den norske kirke. Programmet løper parallelt med teologistudiet.

Det er biskopene i Den norske kirke som driver VTP i samarbeid med bispedømmerådene, Det teologiske fakultet, Det praktisk-teologiske seminar (herunder Kirkelig utdanningscenter i nord), Det teologiske menighetsfakultet og Misjonshøgskolen.

Målet for VTP er:

- å rekruttere, motivere og forberede til ordinasjon og prestedtjeneste
- å utvide deltakernes kjennskap til Den norske kirke
- å gi deltaker og veiledningsbiskop anledning til å bli kjent med hverandre
- å gi biskop som skal forestå ordinasjon, grunnlag for å prøve deltakerens skikkethet

Gjennomføring av programmet er obligatorisk for alle som skal ordineres til prest i Den norske kirke. Godkjent gjennomføring av ”Veien til prestedtjeneste” er vilkår for å bli ordinert til prest, jf. VTP grunnregler § 3. Biskopen som forestår ordinasjon, kan imidlertid godkjenne annen form for ordinasjonsforberedelse som likeverdig med ordinasjonssamlingene i ”Veien til prestedtjeneste”. I særlige tilfeller kan det også gis dispensasjon fra kravet om slike samlinger. Biskopen kan bare gi dispensasjon fra kravet om stiftspraksis dersom vedkommende lærested har fritatt ordinanden fra slik praksis (jf. grunnregler § 5).

STIFTSPRAKSIS

For studenter som sikter mot prestedtjeneste i Den norske kirke inngår stiftspraksis av fem ukers varighet som element både i VTP-programmet og i den praktisk-teologiske utdanningen som gis av de tre fakultetene. Stiftspraksis gjennomføres i det bispedømmet deltakeren er tilknyttet, og studentene lønnes av bispedømmerådet.

For å delta i stiftspraksis kreves det at deltakeren:

- er student ved lærested som gir godkjent praktisk-teologisk utdanning
- er medlem av Den norske kirke
- vurderes som egnet av vedkommende biskop til å gis fullmakt for å utføre slik prestedtjeneste

Biskopene legger til grunn at de vilkårene som gjelder for ordinasjon angående lære og liv gjøres gjeldende for stiftspraksis. Biskopen kan etter søknad gi dispensasjon fra kravet om medlemskap i Den norske kirke.

Deltakerne i stiftspraksis engasjeres av biskopene som vikarer. I stiftspraksis utfører deltakerne selvstendig prestedtjeneste. Tjenesten omfatter ikke vigslar.

Praksisveileder, som skal godkjennes av biskopen, engasjeres, kurses og lønnes av lærestedene. Satser for lønn og annen godtgjøring skal være samordnet mellom lærestedene. Det er lærestedene som avgjør om praksis er bestått i henhold til institusjonens eksamensregler, jf. Bispemøtets retningslinjer for stiftspraksis.

Stiftspraksis har i dag en dobbelt funksjon: Den er en del av det akademiske studieløpet frem mot cand. theol.-graden, og det er derfor utdanningsinstitusjonene som gjør den endelige vurderingen av hvorvidt studentene består denne. Samtidig er stiftspraksis et element i VTP-løpet. Godkjent stiftspraksis innenfor cand.theol.-graden medfører ikke med nødvendighet godkjenning for ordinasjon. Den endelige vurderingen av om kandidaten kan ordineres til prestedtjeneste foretas av biskopen.

I den praktisk-teologiske utdanningen inngår som omtalt også andre praksiselementer enn stiftspraksis. Disse er ikke en del av *Veien til prestedtjenesten* og utdanningsinstitusjonene organiserer og tilrettelegger dem på noe ulikt vis.

2.1.7. UTVIKLINGEN AV LOVREGULERINGEN OM PRAKTISK-TEOLOGISK UTDANNING

Ved Lov 14. mai 1902 nr. 1 om det praktisk-teologiske Seminar ble det fastsatt et krav om praktisk-teologisk utdanning for prestene, jf. § 1: ”Ingen teologisk kandidat kan Faa Ansættelse i geistligt Embede eller modtage Kirkens Indvielse til presteembedet for at udføre geistlig Virksomhed her i Landet, før han har bestaaet Afgangsexamen ved det praktisk-teologiske Seminar i Kristiania.” Det var altså ikke bare et krav om praktisk-teologisk utdanning, men et krav om at denne utdanningen skulle fullføres ved Det praktisk-teologiske seminar.

Senere ble det åpnet lovmessig adgang til at utdanning andre steder kunne godkjennes som tilsvarende utdanningen ved Det praktisk-teologiske seminar. På dette grunnlaget fikk som nevnt Menighetsfakultetet i 1925 rett til å avholde avgangseksamen i praktisk teologi. Den praktisk-teologisk utdanningen ved Misjonshøgskolen i Stavanger ble godkjent i 1986.

Ved revisjonen av kirkelovgivningen i 1996 ble praktikumsloven avløst av mindre detaljert utformede bestemmelser om praktisk-teologisk utdanning som ble tatt inn i kirkeloven § 31. Det framgår av forarbeidene at den nye bestemmelsen sikter mot å videreføre innholdet i den tidligere, mer omfattende lovgivningen.

Lovbestemmelsen innebærer at en person først er kvalifisert til å bli tilsatt eller ordinert som prest i Den norske kirke når vedkommende har gjennomført praktisk-teologisk utdanning ved institusjon og etter regler om innhold m.v. som er godkjent av det departementet som har ansvar for kirkesaker.

Blant annet som følge av at kirkesakene og universitets- og høyskolesakene i mange år hørte inn under samme departement, ble godkjenning av de private høyskolenes praktisk-teologiske utdanning etter kirkeloven ikke adskilt fra den godkjenningen av utdanningen som ble gitt etter den da gjeldende privathøyskolelovens system.

I praksis har departementet begrenset seg til å regulere rammene for utdanning og eksamen ved Det praktisk-teologiske seminar, i form av forskrift 26. juni 1998 nr. 607 om Det praktisk-teologiske seminar og forskrift 20. september 2005 nr. 1090 om eksamensreglement for praktisk-teologisk utdanning ved Det praktisk-teologiske seminar.

2.2. PRAKTISK-TEOLOGISK UTDANNING I ANDRE LAND OG KIRKER

2.2.1. INNLEDNING

Praktisk-teologisk utdanning og kvalifikasjonskrav for prestedtjeneste har ulik utforming i de nordiske landene. Praktisk-teologisk utdanning for prester i Svenska kyrkan og i Folkekirken i Danmark skjer nå gjennom kirkelige institusjoner. I Finland er den praktisk-teologiske utdanningen integrert i studieløpet og skjer i regi av de teologiske lærestedene.

2.2.2. SVERIGE

For å bli prest i Svenska kyrkan må man ha gjennomført pastoral-teologisk utdanning ved Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Her utdannes også menighetspedagoger, kirkemusikere og diakoner. I Sverige stiller kirken også krav til den teoretiske utdanningen som skal ligge i bunnen for den praktisk-teologiske utdanningen.

Praktikum er delvis integrert i den teoretiske utdanningen. Teologistudentene tar et pastoral-teologisk kurs A (PA) på 10 uker etter ca. 2 års studier. Deretter fullføres de teoretiske studiene. Fra og med høsten 2013 kreves det 255 högskolepoäng (studiepoeng) for å bli tatt opp på det pastoral-teologiske sluttåret. Studiene skal omfatte minst en magisterexamen i teologi/religionsvitenskap tilsvarende 240 studiepoeng, jf. "Behörighetsregler – präst."

Etter fullført pastoral-teologisk utdanning venter ett års tjeneste som pastorsadjunkt i en menighet før man kan søke prestedtjeneste.

Prestestudentene ved Svenska kyrkans utbildningsinstitut kan få studielån, men institusjonen tildeler ikke studiepoeng, og studiet er ikke akkreditert.

2.2.3. DANMARK

For å bli tilsatt som prest i Den danske Folkekirke må vedkommende ha bestått teologisk kandidateksamen fra et dansk universitet, jf. § 1 i ”lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v.” Videre kan ministeren for likestilling og kirke bestemme at ”deltagelse i uddannelse på folkekirkens institutioner til uddannelse og efteruddannelse af præster er en betingelse for ansættelse som præst”, jf. § 1 siste ledd.

Pastoralseminariet er folkekirkens praktiske presteutdanning og ble opprettet i 1809. I 1942 ble seminaret omdannet til selvstendig institusjon under kirkeministeriet i København. I 1972 ble en selvstendig avdeling opprettet i Århus. Fra 1. januar 2014 er avdelingene i Århus og København slått sammen til Folkekirkens Uddannelses - og Videnscenter (FUV), men undervisningen skal fortsatt skje både i København og Århus.

For opptak på FUV stilles det ikke krav til elementer i utdanningen, men man må ha studert teologi på universitetet i enten København eller Aarhus. Utdanningen ved FUV varer i 17 uker, og man kan søke om studielån/studiestøtte fra staten. FUV er ikke akkreditert og tildeler ikke studiepoeng.

2.2.4. FINLAND

I Finland er praktisk-teologisk utdanning integrert, slik som i Norge.

For å kunne bli prest i den evangelisk-lutherske kirken i Finland kreves det at man har ”teologie magisterexamen, licenciatexamen eller doktorexamen”, jf. Biskopsmötets beslut om den teologiska examen som skall godkännas som behörighetsvillkor för prästämbetet, § 2. Innenfor den akademiske graden har Biskopsmötet også satt krav om en viss mengde språkstudier (hebraisk, gresk og latin), samt eksegese, kirkehistorie, systematisk teologi og praktisk teologi, og studier i gudstjenesteliv, sjelesorg og kateketikk.

2.2.5. CHURCH OF ENGLAND

Utdanningen til prestatjeneste i Church of England, den anglikanske kirken, skjer i større grad i regi av kirken selv, enn i de nordiske landene. Akademiske studier inngår (2 - 3 år), hvor mye avhenger av tidligere studier og yrkeserfaring. Den anglikanske kirken legger også stor vekt på dannelsen (formatio) som en del av utdanningen til tjeneste. Som en del av utdanningen er kandidatene i en kapellanstilling (curate) i om lag fire år, der man får erfaring under oppsyn av en sokneprest samt deltar i undervisning (Initial Ministerial Education, IME). Studiestøtte er tilgjengelig fra Church of England.

2.3. FORVALTNINGSREFORM FOR ET TYDELIG SKILLE MELLOM STATEN OG DEN NORSKE KIRKE

2.3.1. KULTURDEPARTEMENTETS HØRINGSNOTAT 2. SEPTEMBER 2014

I høringsnotat av 2. september 2014 (*Staten og Den norske kirke – et tydelig skille*) sendte Kulturdepartementet forslag om en kirkelig forvaltningsreform på høring. Hovedforslagene i reformen var en oppfølging av en henstilling fra Kirkemøtet i 2013 og i samsvar med Sundvolden-erklæringens mål om et tydelig skille mellom kirke og stat. Forslaget innebar at Den norske kirke ved endringer i kirkeloven gis en rettslig selvstendig handleevne, slik de enkelte soknene har det i dag. Ved forslaget dannes det et nytt rettssubjekt for Den norske kirke. Arbeidsgiveransvaret for prestene, prostene, biskopene og de tilsatte ved bispedømmekontorene og i Kirkerådets sekretariat ble på dette grunnlaget foreslått overført fra staten til kirken.

Departementet la i høringsnotatet til grunn at Den norske kirke som arbeidsgiver i hovedsak bør føres inn under den alminnelige arbeidsrettslige reguleringen, og at det i begrenset grad bør fastsettes særskilte regler for Den norske kirke som arbeidsgiver. Den norske kirke vil på dette grunnlaget kunne organisere prestedtjenesten og vedta nærmere bestemmelser om prestenes tjeneste, innenfor rammene av den alminnelige lovgivningen, avtaleverket og eventuelle særlige bestemmelser i kirkeloven.

Høringsnotatet la til grunn at grunnlovsbestemmelsene om Den norske kirke skulle ligge fast, og at kommunenes ansvar for den lokale kirkes økonomi, soknenes rettslige stilling og statens finansieringsoppgaver overfor kirken skulle videreføres.

Den gjeldende bestemmelsen i kirkeloven § 31, som stiller krav om gjennomført praktisk-teologisk utdanning for ordinasjon og tilsetting som prest i Den norske kirke, ble ikke foreslått endret i høringen høsten 2014. Departementet varslet imidlertid i høringsnotatet at blant annet denne lovbestemmelsen, og spørsmål om framtidig organisering av Det praktisk-teologiske seminar og Kirkelig utdanningscenter i Nord, ville bli tatt opp i en egen høring.

Høringsfristen ble satt til 1. november 2014. Det innkom 528 høringsuttalelser fra de om lag 1770 høringsinstansene.

2.3.2. KULTURDEPARTEMENTETS SAKSDOKUMENT TIL KIRKEMØTET 2015

I saksdokument datert 3. mars 2015 oversendte departementet de aktuelle lovforslagene til behandling i Kirkemøtet april 2015. I dokumentet ble det redegjort for de synspunktene som framkom i høringen. De spørsmålene som reises, ble kommentert, og departementet justerte på enkelte punkter de forslagene som ble framsatt i høringsnotatet.

For at Kirkemøtet skulle gis mulighet til å ta stilling til alle eventuelle lovendringer vedrørende prestedtjenesten, la departementet i saksframlegget for Kirkemøtet også fram forslag om endring i kirkelovens bestemmelser vedrørende praktisk-teologisk utdanning.

Departementets foreslo at Kirkemøtet skulle gis en særskilt lovhjemmel for å fastsette kvalifikasjonskrav for ordinasjon og tilsetting som prest i Den norske kirke, og at det ikke skulle videreføres noen særskilt lovbestemmelse om praktisk-teologiske institusjoner.

Dette innebærer at spørsmålet om framtidig organisering av Det praktisk-teologiske seminar og Kirkelig utdanningscenter i Nord nå kan vurderes på grunnlag av det lovforslaget som er oversendt til Kirkemøtets uttalelse.

I dette høringsnotatets kapittel 3 og 4 gjøres rede for de organisatoriske endringene for PTS og KUN som departementet vurderer å gjennomføre i tilknytning til den planlagte virksomhetsoverdragelsen fra staten til Den norske kirke.

I noen grad reises også spørsmål som gjelder tilretteleggelsen av praksiselementet og veiledningen i presteutdanningen. Departementet antar at det er behov for en nærmere rolleavklaring mellom utdanningsinstitusjonene og kirken på dette området. Dette er imidlertid spørsmål som det bør overlates til kirkelige instanser å drøfte direkte med utdanningsinstitusjonene, på grunnlag av de lovmessige og institusjonelle rammene som foreslås lagt.

2.3.3. NÆRMERE OM LOVSPØRSMÅLENE VEDRØRENDE KVALIFIKASJONSKRAV FOR ORDINASJON OG TILSETTING

Gjeldende bestemmelse i kirkeloven § 31 stiller krav om praktisk-teologisk utdanning for å kunne tilsettes eller ordineres som prest i Den norske kirke. Bestemmelsen gir dessuten departementet myndighet til å godkjenne institusjon og regler om innhold mv. for slik utdanning. I paragrafens annet ledd gis departementet myndighet til å fravike kravet om slik utdanning. Nærmere regler om dette er gitt i forskrift om tilsetting av menighetsprest § 2, i tjenesteordning for menighetsprester §§ 3 og 5 og i forskrift om eksamensreglement for praktisk-teologisk utdanning ved Det praktisk-teologiske seminar.

På bakgrunn av de endringene som foreslås i forholdet mellom staten og Den norske kirke, har departementet ikke lenger sett det som naturlig at staten fastsetter kvalifikasjonskrav for tilsetting og ordinasjon av prester i Den norske kirke. Denne myndigheten mener departementet, som nevnt, bør overlates til Kirkemøtet. Kirkemøtet vil da også kunne gi regler om å fravike de kravene som oppstilles, og fastsette hvem som skal utøve myndighet etter bestemmelsen.

Som mottaker av den arbeidskraften som institusjonene utdanner, vil kirken etter dette kunne beslutte om hvilke kvalifikasjoner som skal kreves for å bli ordinert og tilsatt som prest. Departementet har etter dette ikke lenger sett behov eller grunnlag for en særskilt lovbestemmelse om kirkelig godkjenning av praktisk-teologisk institusjon og utdanning.

I saksdokumentet til Kirkemøtet har departementet foreslått at nåværende § 31 oppheves og erstattes av følgende bestemmelse:

”Ingen kan tilsettes som prest eller ordineres til prestetjeneste i Den norske kirke uten å ha de kvalifikasjoner som fastsettes av Kirkemøtet.”

Kirkemøtet vil i medhold av denne bestemmelsen kunne videreføre krav om cand.theol.-grad og praktisk-teologisk utdanning som vilkår for ordinasjon til prestetjeneste i Den norske kirke og tilsetting som prest. Kirkemøtet vil også kunne videreføre regler som gir adgang til på visse vilkår å fravike disse kravene.

3. PRAKTISK-TEOLOGISK UTDANNING ETTER ET TYDELIG SKILLE MELLOM STAT OG KIRKE

3.1. INNLEDNING

Den norske kirke står i dag overfor store endringer. Den samfunnsmessige konteksten for kirkens oppdrag og tjeneste er i endring. Et økende tros- og livssynsmangfold utfordrer Den norske kirke til å finne fram til hva det i denne situasjonen betyr å være folkekirke og majoritetskirke, samtidig som den er et trossamfunn blant mange.

Prestetjenesten er en særdeles viktig side ved Den norske kirkes virksomhet. Møtet med kirken er ofte et møte med en prest i gudstjenesten, i et bryllup, en dåp eller en begravelse. Den praktisk-teologiske utdanningen til tjeneste i Den norske kirke vil være av avgjørende betydning for kirkens mulighet til å møte både enkeltmennesker og samfunnsendringer på en troverdig måte.

Hva slags presteutdanning og praktisk-teologisk utdanning som vil være hensiktsmessig i møte med disse for kirkens og prestetjenestens endrede kontekster, vil være et strategisk viktig spørsmål for kirken.

3.2. PRAKTISK-TEOLOGISK UTDANNING - MELLOM KIRKEN OG UNIVERSITETET

Som omtalt ovenfor, inngår de praktisk-teologiske fagene i dag i cand.theol.-graden, som er en universitetsgrad uten formelle bindinger til en bestemt konfesjon eller religion.

Den norske kirke, så vel som andre kirkesamfunn, trenger prester som står godt forankret i kirkens tro, tradisjoner og praksis. Et viktig formål for praktisk-teologisk utdanning må være å sørge for at kirkens framtidige prester får kunnskapene og ferdighetene de trenger for sin tjeneste, men også trygghet og tilhørighet til den kirkelige rammen de skal virke innenfor. Disse behovene tilsier at kirken vil ha interesse av hvordan den praktisk-teologiske utdanningen tilrettelegges, og også av innholdet i de mer teoretiske fagene som for eksempel dogmatikk. Samtidig må cand.theol.-graden, som en ordinær universitetsgrad, være åpen for studenter av alle konfesjoner og livssyn. Det etablerer et spenningsforhold mellom den praktisk-teologiske utdanningens behov for forankring i kirkens tradisjon og praksis og

lærestedenes behov for å verne om institusjonenes akademiske frihet og cand.theol.-gradens åpenhet for studenter uansett tro.

Den praktisk-teologiske utdanningen skjer i dag i regi av fire institusjoner som har ulike kirkelige profiler og varierende grad av tilknytning til Den norske kirke. Den kirkelige forankringen er tydeligere for virksomheten ved PTS og KUN enn for virksomheten ved MHS og MF. De tilsatte ved PTS og KUN regnes som 'kirkelig tilsatte' etter kirkeloven § 29, og virksomhetene ved PTS og KUN har som sitt formål å utdanne til prestedtjeneste i Den norske kirke. For tilsatte ved TF, MHS og MF er det ikke krav om medlemskap i Den norske kirke etter kirkeloven § 29.

Praksiselementet i presteutdanningen tilsier i seg selv at lærestedene og kirken trenger å samarbeide nært og ha en felles forståelse av hverandres roller. Det følger av at en stor del av praksisen vil skje i menigheter som er villige til å ta imot studenter. Den konkrete tilretteleggelsen av deres praksis må ivaretas av menighetens prester og andre tilsatte. Framfor alt er veiledning og evaluering av praksisstudentene en oppgave som krever at forholdet mellom lokalmenighetens driftsansvar, biskopens tilsynsansvar og lærestedets ansvar for undervisningen avveies og avklares.

3.3. STUDENTGRUNNLAG OG REKRUTTERINGSBEHOV

Hvert år uteksamineres det om lag 50 studenter fra de fire lærestedene som tilbyr praktisk-teologisk utdanning. De fleste kandidatene har fullført en cand.theol.-grad, men ikke alle. Cand.theol.-graden er fremdeles det viktigste utdanningsløpet frem mot prestedtjeneste i Den norske kirke. Med bakgrunn i kirkens rekrutteringsutfordringer, har det vokst frem et behov for å kunne kalle personer til prestedtjeneste i Den norske kirke som ikke er cand.theol. Derfor er det også gitt adgang til, under gitte betingelser, å tilsette personer med annen kompetanse, jf. forskrift om tilsetting av menighetsprest §§ 3 - 5.

Noen bispedømmer har i en årrekke slitt med å rekruttere til prestestillinger. Med bakgrunn i at det er store kull av prester som vil gå av med pensjon i løpet av en 5 - 10 års periode, er det grunn til å tro at stadig flere bispedømmer vil få en vanskeligere rekrutteringssituasjon i årene som kommer. Derfor må rekrutteringen til presteutdanningen styrkes. For å kunne øke rekrutteringen har det fra bispedømmenes side vært tatt til orde for mer fleksible ordninger der for eksempel personer tilsettes i en prestestilling uten å ha fullført utdanningen, men tilsettes under forutsetning om at utdanningen skal fullføres innen en viss tid.

4. FORSLAG TIL NY ORGANISERING

4.1. DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

Departementet legger til grunn at det etter den selvstendigjøringen av kirken som foreslås gjennomført, ikke lenger er naturlig at staten er ansvarlig for en særskilt institusjon som Det praktisk-teologiske seminar. Det bør derfor etableres et nytt grunnlag og en ny tilknytningsform for fortsatt virksomhet ved seminaret.

Det kunne vurderes om man, som i Sverige og Danmark, burde legge til rette for at den praktisk-teologiske utdanningen skulle skje ved særskilte kirkelige institusjoner. En slik løsning ville organisatorisk formodentlig innebære at oppgaver og ressurser ble overført fra MF og MHS sammen med tilsvarende fra PTS og KUN, og ble samorganisert med VTP i en ny kirkelig virksomhet under Kirkemøtets overordnede ansvar.

En slik løsning ville imidlertid innebære en betydelig reduksjon i de teologiske lærestedenes mulighet til å gi en relevant presteutdanning med teori og praksis integrert som for andre kirkelige profesjonsstudier.

Integrasjonen av teori og praksis i teologistudiet og innlemmelsen av praktisk-teologisk undervisning i cand.theol-graden innebærer at Det teologiske fakultet ved Universitetet i Oslo vil ha behov for den kompetansen, undervisningen og tilretteleggelsen av praksis som finnes ved Det praktisk-teologiske seminar. Departementet har lagt avgjørende vekt på at det ved Det teologiske fakultet fortsatt skal kunne utdannes prester til Den norske kirke.

Dette tilsier etter departementets syn at virksomheten ved Det praktisk-teologiske seminar bør overføres til Universitetet i Oslo og innlemmes i Det teologiske fakultet. Ordningen medfører at alle de tre teologiske lærestedene i framtida vil ha en praktisk-teologisk utdanning som ikke bare er integrert i studieløpet mot cand.theol-graden, men også institusjonelt er en integrert del av lærestedet. Den nærmere organisatoriske innplasseringen av virksomheten PTS i Teologisk fakultet vil det da være opp til Universitetet i Oslo å avgjøre.

Denne løsningen legger til rette for at VTP kan videreføres, og at ”dobbeltsporet” for studenter som sikter mot preste-tjeneste i Den norske kirke, med et kirkelig organisert innføringsprogram og en universitets-/høgskolebasert integrert praktisk-teologisk utdanning, videreføres. Endringen vil kunne beskrives som en klargjøring av ansvarsfordelingen mellom kirken og utdanningsinstitusjonene.

Det er redegjort for de arbeidsrettslige og økonomiske implikasjonene av dette forslaget i kapittel 5.

4.2. KIRKELIG UTDANNINGSSENTER I NORD (KUN)

Virksomheten ved KUN har en særskilt begrunnelse i den kirkelige konteksten i Nord-Norge. KUN skal bidra til rekruttering av kompetente medarbeidere til kirkelige stillinger i Nord-Norge. De skal være et praktisk-kirkelig kompetansesenter i landsdelen som driver forsknings- og formidlingsvirksomhet med en særlig forpliktelse på samfunns- og kirkeliv i Nord-Norge, og de skal støtte opp om ivaretagelse og utvikling av samisk og kvensk kirkeliv.

Departementet mener disse særskilte forholdene bør tillegges stor vekt i vurderingen av KUNs framtidige tilknytning og organisering. Et viktig spørsmål blir derfor hvilken tilknytning som best setter KUN i stand til fortsatt å ivareta de særskilte behovene i landsdelens kirkeliv.

En fortsatt tilknytning til PTS synes utelukket dersom PTS innlemmes i Det teologiske fakultet. Da vil alternativet være å bli en del av Teologisk fakultet og dermed Universitetet i Oslo. Det er imidlertid ikke uten videre noen naturlig oppgave for UiO å organisere en slik virksomhet i Tromsø, og det kan stilles spørsmål om hvor framtids- og utviklingsrettet en slik løsning vil være.

Det andre, og mer nærliggende alternativet innenfor universitetssektoren er Universitetet i Tromsø, som KUN i dag har et samarbeid med.

KUN samarbeider imidlertid med en rekke institusjoner, som Konservatoriet i Tromsø (om kantorutdanning), Diakonhjemmets høgskole (om soknediakonutdanningen) og Universitetet i Nordland (om kateketutdanning) - i tillegg til Universitetet i Oslo (Det teologiske fakultet) og Institutt for historie og religionsvitenskap ved UiT (om presteutdanningen). Det vil være helt avgjørende for KUNs virksomhet at institusjonen er i stand til å videreføre denne typen samarbeid med en rekke utdanningsinstitusjoner.

Departementet har kommet til at KUNs særskilte oppdrag i den nordnorske landsdelen og institusjonens særskilte karakter, preget av nettverksbygging og samarbeid, tilsier at institusjonen ikke bør innlemmes i en statlig utdanningsinstitusjon, men heller videreføres på et forholdsvis selvstendig kirkelig grunnlag.

Det foreslås etter dette at virksomheten ved KUN overføres til det nye rettssubjektet for Den norske kirke. Den nærmere organisatoriske innplasseringen vil det da være opp til kirkelige organer å avgjøre. Departementet har ikke vurdert om det i framtida vil være behov for organisatoriske endringer. Det vil ligge til kirken å vurdere om det på lengre sikt kan være aktuelt å foreta organisatoriske sammenknytninger mellom ulike kirkelige virksomheter og tiltak som KUN, VTP, Liturgisk senter, og deler av det faglige utviklingsarbeidet som i dag er organisert som en del av Kirkerådets og bispedømmenes administrasjoner.

5. VIRKSOMHETSOVERDRAGELSE - OMORGANISERING

5.1. OVERFØRING AV KIRKELIG UTDANNINGSSENTER I NORD (KUN) TIL DEN NORSKE KIRKE

Departementet legger til grunn at en overføring av virksomheten ved KUN til et rettssubjekt utenfor staten vil være en virksomhetsoverdragelse i arbeidsmiljølovens forstand, og at arbeidsmiljølovens kapittel 16 dermed vil gjelde. En virksomhetsoverdragelse innebærer som utgangspunkt at tidligere arbeidsgivers rettigheter og plikter som følger av arbeidsavtalen eller arbeidsforholdet, overføres uendret til ny arbeidsgiver.

Bestemmelsene i arbeidsmiljølovens kap. 16 innebærer en rett for de tilsatte til å følge med over i den nye virksomheten ved en virksomhetsoverdragelse. Det følger samtidig av arbeidsmiljøloven § 16-3 at arbeidstakerne kan motsette seg at arbeidsforholdet overføres til ny arbeidsgiver. De tilsatte vil altså ikke ha noen plikt til å bli med når virksomheten skilles ut. Retten til å motsette seg betegnes som reservasjonsrett. Dersom reservasjonsretten

benyttes, er det i staten lagt til grunn at tjenestemannen formelt må sies opp av den statlige virksomheten fra det tidspunktet virksomheten blir skilt ut.

Etter arbeidsmiljøloven § 16-2 annet ledd blir ny arbeidsgiver ved en virksomhetsoverdragelse bundet av tariffavtaler som tidligere arbeidsgiver har inngått, med mindre den nye arbeidsgiveren senest tre uker etter overdragelsestidspunktet erklærer seg ubundet.

Selv om ny arbeidsgiver erklærer seg ubundet, har de overførte arbeidstakerne rett til å beholde sine individuelle lønns- og arbeidsvilkår som følger av tidligere tariffavtaler. Denne retten gjelder likevel bare fram til tidligere tariffavtaler utløper, eller til det inngås ny tariffavtale mellom den nye arbeidsgiveren og arbeidstakerne.

5.2. OVERFØRING AV DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR TIL UNIVERSITETET I OSLO

En overføring av PTS til Universitetet i Oslo (Teologisk fakultet) vil være å regne som en intern organisasjonsendring i staten. PTS vil få en endret tilknytningsform ved at virksomheten (med unntak av KUN) flyttes fra Kulturdepartementet som ansvarlig fagdepartement til Kunnskapsdepartementet.

Hovedtariffavtalen i staten og sentrale særavtaler vil fortsatt gjelde. Omorganiseringen innebærer heller ingen endringer for arbeidstakerne med hensyn til pensjonsytelser.

Siden det skjer endringer i partsforholdet på arbeidsgiversiden vil arbeidsmiljøloven kap 16 om virksomhetsoverdragelse kunne komme til anvendelse ved en slik omorganisering som det her er snakk om. Avtaleverket som regulerer de statsansattes lønn- og arbeidsvilkår er ens for hele staten, og det vil derfor ikke få like stor praktisk betydning som ved virksomhetsoverdragelse mellom ulike tariffområder. I tillegg er det lagt til grunn at tjenestemannsloven § 12 som sier at enhver tjenestemann er forpliktet til å finne seg i endringer i arbeidsoppgaver og omorganisering av virksomheten, innebærer at statlige arbeidstakere ikke har reservasjons- og valgrett etter arbeidsmiljølovens kapittel 16 ved omstillinger innad i staten.

Medbestemmelse i de skisserte prosessene er nærmere omtalt nedenfor.

5.3. MEDBESTEMMELSE

Hovedavtalen i staten og tilpasningsavtalene for den enkelte virksomheten danner grunnlaget for arbeidstakernes medbestemmelsesrett. Retten til medbestemmelse skal ivaretas med den begrensningen at den ikke griper inn i de politiske myndighetenes beslutninger.

Når det er besluttet å gjennomføre en omstilling innad i staten som berører to eller flere statlige virksomheter, vil det være nødvendig å samordne medbestemmelsesprosessene i de virksomhetene som er omfattet av omstillingen. Det skal da inngås en omstillingsavtale som avklarer hvem som representerer arbeidsgiver og hvem som representerer de ansatte gjennom

de tillitsvalgte i prosessen. Det praktisk-teologiske seminar og Universitetet i Oslo er under hvert sitt fagdepartement. En slik avtale skal derfor inngås mellom Kommunal- og moderniseringsdepartementet og hovedsammenslutningene, jf. Hovedavtalen § 2 nr. 2.

Spørsmål knyttet til en virksomhetsoverdragelse er gjenstand for informasjon og drøfting med de tillitsvalgte. De nærmere kravene til medbestemmelse følger både av arbeidsmiljøloven kapittel 16 og Hovedavtalen i staten.

Ved gjennomføring av de aktuelle endringene vil Kulturdepartementet, i samarbeid med andre berørte departementer, kirken og tjenestemannsorganisasjonene, legge til rette for at medbestemmelse kan utøves på best mulig måte.

5.4. PENSJONSORDNING

Som statsansatte har ansatte ved PTS og KUN pliktig medlemskap i Statens pensjonskasse (SPK) og er omfattet av den tjenstepensjonsordningen som SPK tilbyr. Overføringen av PTS til UiO vil ikke berøre de ansattes pensjonsordninger eller -rettigheter. Medlemskapet i SPK vil løpe videre som før.

Ved en overføring av KUN til en selvstendigkjort kirke, opphører SPK-medlemskapet, om det ikke treffes bestemmelse om noe annet. Det er ellers slik at ansatte ved KUN med pensjonsrettigheter i SPK, ikke mister disse selv om medlemskapet skulle opphøre. Rettighetene vil danne grunnlaget for tjenstepensjonen fra SPK ved pensjoneringstidspunktet, selv om vedkommede da ikke er medlem av SPK.

Ansatte ved KUN kommer ved dette i samme stilling som andre som berøres av den foreslåtte virksomhetsoverdragelsen av de statskirkelige virksomhetene (Kirkerådet, bispedømmekontorene, prestedtjenesten) fra staten til kirken.

I departementets høringsnotat 2. september 2014 Staten og Den norske kirke – et tydelig skille ble pensjonsspørsmålet gitt en nokså bred omtale. Departementet foreslo at medlemskapet i SPK ble tilbudt videreført i inntil tre år etter en virksomhetsoverdragelse, dersom kirken så seg tjent med det. Senest etter tre år mente departementet at kirken skulle foreta et aktivt valg av pensjonsordning. Departementet foreslo også at kirken ble tilbudt fortsatt medlemskap i SPK (utover tre år) i en lukket ordning for de som var medlemmer i SPK ved overføringstidspunktet. Det ble videre opplyst at kirken kunne søke om ordinær videreføring av SPK-medlemskapet etter tre år, og at det er Arbeids- og sosialdepartementet som avgjør slike søknader.

I saksframlegget i mars 2015 til Kirkemøtet har departementet opprettholdt sine forslag på pensjonsområdet. Ved en overføring av KUN til kirken, vil departementet foreslå at samme pensjonsløsning velges for ansatte ved KUN som for de andre kirkelig ansatte som berøres av en virksomhetsoverdragelse.

I saksframlegget til Kirkemøtet har departementet foreslått en lovbestemmelse som sikrer at AFP-ordningen gjennom SPK kan videreføres ved en virksomhetsoverdragelse. Lovbestemmelsen vil også gjelde for ansatte ved KUN, dersom KUN overføres til kirken.

6. ADMINISTRATIVE OG BUDSJETTMESSIGE KONSEKVENSER

Dersom høringen gir grunnlag for det, tar departementet sikte på at KUN overføres til kirken fra samme tidspunkt som de andre statskirkelige virksomhetene (Kirkerådet, bispedømmekontorene, prestedtjenesten). Dette planlegges gjennomført i 2017. Overføringen av PTS til UiO bør etter departementets syn skje samtidig med overføringen av KUN til kirken.

Kulturdepartementets bevilgning til PTS og KUN er en rammebevilgning som tildeles PTS. Av denne budsjettrammen foretar styret for PTS en fordeling mellom virksomheten ved PTS i Oslo og KUN i Tromsø. KUDs samlede tildeling til PTS/KUN for 2014 var på 12,6 mill. kroner, hvorav KUNs andel var på 4,8 mill. kroner. For 2015 er tildelingen fra Kulturdepartementet på 12,75 mill. kroner.

Departementet tar sikte på at en del av bevilgningen som i dag gis over KUDs budsjett til PTS/KUN, blir overført til KD og UiO fra samme tid PTS overføres til UiO, og at en annen del blir overført til Kirkemøtet for å finansiere KUN. Departementet vil i denne forbindelse vurdere hvilke muligheter for kostnadseffektivisering som foreligger ved overføring av PTS til UiO og hvilke eventuelle administrative støttefunksjoner som KUN i dag mottar fra PTS som må ivaretas også ved en overføring av KUN til kirken.

Disse spørsmålene vil departementet på vanlig måte komme tilbake i en budsjettmessig sammenheng senere.